

Bài 45 – 46

THỰC HÀNH :

TÌM HIỂU MÔI TRƯỜNG VÀ ẢNH HƯỞNG CỦA MỘT SỐ NHÂN TỐ SINH THÁI LÊN ĐỜI SỐNG SINH VẬT

I – MỤC TIÊU : Như đã trình bày trong SGK.

II – THÔNG TIN BỔ SUNG

Lá cây chịu nhiều ảnh hưởng của sự thay đổi ánh sáng, biểu hiện ở các đặc điểm như cách sắp xếp của lá trên cành, hình thái và giải phẫu. Lá cây ở phía dưới tán lá thường nằm ngang có thể nhận được nhiều ánh sáng tán xạ, các lá ở tầng trên xếp nghiêng tránh những tia nắng chiếu thẳng góc vào bề mặt lá. Lá nằm ngang che bóng các lá bên dưới, nhưng cây có lá nằm ngang thường có sự sắp xếp xen kẽ nhau và nhờ đó mà các lá phía dưới có thể nhận được ánh sáng.

Lá cây nơi có nhiều ánh sáng, như ở phần ngọn cây thường có phiến nhỏ, dày, cứng, có màu xanh nhạt, tầng cutin dày, mô giậu phát triển, có nhiều gân. Lá ở trong tán bị che bóng có phiến lớn, mỏng, gân ít, có màu xanh thẫm, mô giậu kém phát triển.

Giáo viên có thể tham khảo thêm phần bổ sung kiến thức của bài 42 về ảnh hưởng của ánh sáng tới thực vật để sử dụng cho bài thực hành này.

III – THIẾT BỊ DẠY HỌC : Chuẩn bị theo yêu cầu trong SGK.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH BÀI HỌC

Hoạt động 1. Tìm hiểu môi trường sống của sinh vật.

Hướng dẫn học sinh quan sát và gọi tên các loài sinh vật, môi trường sống của chúng và điền vào bảng 45.1 SGK.

Hoạt động 2. Nghiên cứu hình thái lá cây và ảnh hưởng của ánh sáng tới hình thái lá cây.

Tổ chức cho học sinh hoạt động độc lập, mỗi em tự chọn và hái 10 loại lá cây ở các môi trường khác nhau. Lập bảng so sánh các đặc điểm của lá và xếp chúng thành nhóm các lá ưa sáng hay ưa bóng, hoặc môi trường sống khác nhau (như trong bảng 45.2 SGK). Đặt các lá đã hái lên giấy kẻ ô li và vẽ hình dạng lá.

Thảo luận trong nhóm rút ra những đặc điểm chung của lá cây đã quan sát. Ví dụ, lá cây trong vùng quan sát chủ yếu là lá cây ưa sáng hay ưa bóng (có thể gặp lá cây ở dạng trung gian là lá chịu bóng, nhưng do học sinh chưa học nên giáo viên có thể giải thích thêm), cây ở nước hay trên cạn, các đặc điểm nổi bật của các lá quan sát...

Hoạt động 3. Tìm hiểu môi trường sống của động vật

Tương tự như phần quan sát thực vật, giáo viên tổ chức cho các em quan sát các loài động vật dễ thấy trong môi trường, như đã hướng dẫn trong SGK.

V – THU HOẠCH

Học sinh về nhà viết bản báo cáo như gợi ý trong SGK.